

Lausunto [Vihdin osallisuusohjelmasta](#) ja yleisesti osallisuudesta Vihdissä

Vihdin nuorisovaltuusto kiittää lausuntopyynnöstä Vihdin osallisuusohjelmaan ja lausuu seuraavaa Vihdin osallisuusohjelmasta sekä yleisesti osallisuudesta Vihdissä

Yleisesti osallisuudesta ja osallisuusohjelmasta

Nuorisovaltuustolle osallisuus teemana on enemmän kuin tärkeä. Valtuuston tehtävänä lähes 30 vuoden ajan on osaltaan ollut varmistaa vihtiläisten nuorten mahdollisuutta vaikuttaa itseään ja yhteisöään koskeviin asioihin sekä vahvistaa nuoren tunnetta yhteiskuntaan kuulumisesta. Osallisuusohjelma on hyvä tapa nostaa osallisuuden tärkeyttä esille sekä parantaa nuorten paikallisia mahdollisuuksia vaikuttaa. Nuorisovaltuusto ei kuitenkaan ole täysin vakuuttunut ohjelmasta, josta vaikutustoihimielimiltä lausuntoa pyydetään.

Ohjelmassa todetaan, ettei ohjelma ole *tyhjentävä ohjelma, joka kuvaisi kaiken kunnan lukuisten yksiköiden tapoja ja toimia osallisuuden lisäämiseksi, vaan tavoitteena on, että osallisuusohjelma antaa raamit, joita kukin yksikkö voi oman osallisuustoimintansa kehittämisessä hyödyntää*. Huolestuttavaa on, että ohjelma antaa raamit, muttei velvoita yksiköitä hyödyntämään ohjelmaa heidän osallisuustoiminnassa. Nuorisovaltuusto katsoo, että sivun kaksi "voi" -sanalla voidaan halutessaan jättää ohjelma täysin huomiotta.

Moni nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia ylläpitävä ja edistävä ohjeistus tulee suoraan laeista, kuten nuorisovaltuuston ([kuntalaki § 26](#)), perusopetuksen oppilaskuntien ([perusopetuslaki § 47 a](#)) ja toisen asteen opiskelijakuntien ([lukiolaki § 33](#)). Näiden vaikuttajaryhmien vaikuttamismahdollisuudet on siis turvattu jo laeissa eikä kirjaukset, kuten *kunnan kouluissa on oppilas- tai opiskelijakunta, joiden kautta kaikilla koulun oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa koulun asioihin* tuo mitään uutta tai anna yksiköille mitään uusia raameja tai keinoja kehittää tai velvoita tukemaan voimakkaammin koulujen oppilas- ja opiskelijakuntia. Vihdissä on hyvä linjata, miten nuorten vaikuttajaryhmien toimintaa niitä säätelevien eri lakien kirjauksista toteutetaan ja miten toiminnan kehittämistä tulee edistää. Nuorisovaltuuston näkemyksen mukaan osallisuusohjelman hyväksyminen on sitoutuminen kuntalaisten ja varsinkin lasten ja nuorten hyviin vaikuttamismahdollisuuksiin ja vahvaan osallisuuden tunteeseen. Täten myös tilanteet, jolloin nuorten vaikuttamismahdollisuuksia rajoitetaan tulee perustella hyvin ja esimerkiksi nuorten vaikuttajaryhmiä säätelevien lakien hengen mukaisesti tulisi toimia.

VIHDIN NUORISOVALTUUSTO 26.2.2025

Lausunto Vihdin osallisuusohjelmasta ja yleisesti osallisuudesta Vihdissä

Ohjelma sisältää vaikeasti mitattavia sanoja ja asioita, kuten *osallisuuden vahvistaminen, aktiivisesti ja säännöllisesti*, joiden tarkoitusta jokainen arvioi itse. Olisi tärkeää tarkentaa, mitä esimerkiksi "aktiivisesti" tai "säännöllisesti" tarkoittavat käytännössä. Ohjelmassa ei ole kirjausta ohjelman toteutumisen seurannasta ja arvioinnista. Selvää on, ettei osallisuusohjelman toteutumista ja osallisuuden tunteen määrää voida arvioida kunnan viranhaltijoiden ja päättäjien toimesta, vaan vaikuttamistoiminnassa mukana olevien ja kuntalaisten toimesta. Ohjelmassa ei myöskään todeta kuinka kauan ohjelma on voimassa.

Nuorisovaltuusto pitää hälyyttävänä sitä, miten osallisuusohjelman lausuntopyynnöt toteutettiin. Nuorisovaltuustolle ja muille vaikutustoihimielimille lausunnon jättämiseen annettiin aikaikkunaksi 13.2.-26.2.2025, josta talvilomaa on 17.2.-23.2.2025. Lausunnon tekemiselle ja jättämiselle annetaan siis neljä ja puoli päivää aikaa. Onko osallisuusohjelman lausuntokierroksen mahdollisuus vaikuttamisesta esimerkki siitä, miten osallisuusohjelmaa tullaan toteuttamaan. Toivottavasti ei. Tämä on kuitenkin hyvä esimerkki muiden viime vuosina koettujen tilanteiden kanssa, kun nuorisovaltuustolta on pyydetty lausuntoa tai kommentteja. Lausunnon tulemisesta ei toisinaan viestitä hyvissä ajoin ja lausuntoajaksi annetaan tiukkakin aika, joskus lausuntoa tai kommentteja ei pyydetä edes kunnan tärkeimmistä päätöksistä (esimerkiksi kuntastrategia 2022-2025 valmistelu.)

Lasten ja nuorten osallisuus

Lasten ja nuorten osallisuuden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi tulevaisuudessa on nuorten vaikuttamistoiminnasta tehtävä lähestyttävää, kiinnostavaa ja motivoivaa. Kun kunnassa on aktiivinen ja motivoitunut nuorisovaltuusto sekä kouluissa oppilas- ja opiskelijakuntien hallitukset kehittämässä yhteisöllisyyttä, niin osallisuus toteutuu paremmin, myös niiden nuorten osalta, jotka eivät nuorten vaikuttajaryhmien toiminnassa ole mukana. Kun nuorten vaikuttajaryhmät otetaan mukaan päätöksentekoon sekä annetaan konkreettisia tilanteita vaikuttaa ja tuoda esille mielipiteitä, lisää se kiinnostusta näiden vaikuttajaryhmien toimintaan ja yleisestikin vaikuttamisesta. Hyvänä ja tärkeänä esimerkkinä koulujen puolelta on kouluruokapalaverit, joissa oppilas- ja opiskelijakuntien edustajat saavat konkreettisen tilaisuuden vaikuttaa kouluruokailuun.

Työ kunnallisen nuorisovaltuuston sekä koulujen oppilaskuntien aktivoimiseksi ennalta lähtee jo lapsuudesta. Kouluissa täytyy kasvattaa nuoria yhteiskunnallisesti aktiivisiksi nuoriksi, jotka pystyvät perustelemaan ajatuksensa ja löytämään kanavat, joita pitkin nostaa epäkohtia esille ja muuttaa niitä. Vaikuttamista voidaan tuoda esille jo alakouluikäisille Lasten parlamentti -ajatuksella, jota Vihtiin on aikaisemminkin ehdotettu. Nuorisovaltuuston mielestä lapsiystävällistä kuntaa tukevan lasten parlamentin kaltaisen ryhmän perustamista tulee selvittää. Tämä tukisi oikein ja onnistuneesti toteutettuna myös haavoittuvassa asemassa olevien nuorten osallisuutta.

VIHDIN NUORISOVALTUUSTO 26.2.2025

Lausunto Vihdin osallisuusohjelmasta ja yleisesti osallisuudesta Vihdissä

Nuorisovaltuusto toivoo jatkossa, että mikäli nuorisovaltuusto päätyy vaalein hakemaan seuraavan kauden nuorisovaltuutettuja, niin toteutuksessa apuna ovat aktiivisemmin kunnan konserni- ja opetuspalvelut. Mikäli vaalikokonaisuuden haluaa toteuttaa onnistuneesti, tulee rahoituksenkin tarvetta tarkastella. Menneinä vuosina vaalien mainostamisesta ja järjestämisestä on vastanneet nuorisovaltuutetut itse yhdessä nuorisovaltuuston ohjaajien kanssa. Tilanteessa, jossa kunnan päättäjät perustelematta muuttavat nuorisovaltuustovaalien ydinohjeistuksia antaa kuvan nuorisovaltuutetuille siitä, etteivät he pysty vaikuttamaan edes omaan toimintaansa.

Kelpoisuus nuorisovaltuustoon täytyy nostaa vähintään nykyisestä 13–17 -vuotiaista 13–18 -vuotiaisiin tai entiseen 13–20 -vuotiaisiin. Nuorella, joka opiskelee Vihdissä toisella asteella tai pitää opintojensa välissä toisen ja kolmannen asteen välillä vapaan vuoden, täytyy olla mahdollisuus äänestää mahdollisissa nuorisovaltuustovaaleissa ja tulla valituksi valintatavasta riippumatta, nuorisovaltuutetuksi. Etenkin tilanteissa, kun nuori ei ole saanut mahdollisuutta äänestää kuntavaaleissa. Nuorisovaltuusto haluaa tuoda esille, että oikeus äänestää ja olla ehdokkaana kuntavaaleissa tai muiden vaikuttamismahdollisuuksien olemassaolo ei voi vaikuttaa siihen, ettei kuntalainen saa jotain toistakin mahdollisuutta olla osallisena ja vaikuttaa.

Suuri este lasten ja nuorten osallisuuden tunteelle on jäykkä päätöksentekojärjestelmä sekä tunne siitä, että jos jotain ehdottaa niin ehdotus ei etene tai jos etenee niin ehdotus etenee pitkän ajan päästä. Nuorille täytyy tarjota konkreettinen mahdollisuus kertoa mielipiteensä.

Viestintä

Kattava, selkeä ja tavoittava viestintä on vaikea toteuttaa. Etenkin nuoriin kohdistuvaa viestintä, sillä muiden ikäryhmiin kanssa hyödynnetyt viestinnän tavat ei nuorten kanssa lähtökohtaisesti toimi. Vihdin kunnan työntekijöiden on osattava viestiä eri kohderyhmille kohderyhmien ymmärtämällä tavalla. Esimerkiksi nuoria tavattaessa ja nuorille viestiessä täytyy käyttää lähestyvää kieltä, jota nuoret ymmärtävät ja tätä kautta jaksavat kuunnella heille esiteltyä viestiä.

Nuorisovaltuusto katsoo että kunnan tulisi käyttää osana virallisia viestintäkanavissa etenkin nuorten aktiivisesti käyttämää TikTokia, kuten esimerkiksi aktiivisesti ja lähestyttävästi Puolangan kunta on tehnyt. Myös verohallinnon sosiaalisen median tilit ovat hyvä esimerkki lähestyttävästä viestinnästä, jolla viestittävä tai mainostettava asia saadaan tietylle kohderyhmälle tietoon. Nuorisovaltuusto peräänkuuluttaa, että jokaisella koululla olisi useita infotelevisioita.

Ohjelmassa todetaan, että nuorten tiedottamisessa hyödynnetään oppilas- ja opiskelijakuntien hallituksia. Nuorisovaltuusto on huolestunut, että kunta siirtää oppilaille ja opiskelijoille viestittävät asiat oppilas- ja opiskelijakuntien hallitusten tehtäväksi. Tämä ei lähtökohtaisesti sovi näiden vaikuttajaryhmien tehtäviin. Hallituksia voi tiedottaa asioista, muttei sysätä viestittäviä asioita

VIHDIN NUORISOVALTUUSTO 26.2.2025

Lausunto Vihdin osallisuusohjelmasta ja yleisesti osallisuudesta Vihdissä

näille vaikuttajaryhmille viestittäväksi, sillä hallitusten toiminta perustuu asioihin ja ajatuksiin, jotka tulevat lähtökohtaisesti koulun oppilaita tai opiskelijoilta.

Kunnalla on myös parantamisen varaa siinä, miten se käsittelee nuorten vaikuttajaryhmien tai ylipäätään nuorten viestejä. Jos nuorelta, nuorisovaltuustolta tai koulujen oppilas- tai opiskelijakunnilta tulee viesti, kysymys tai kannanotto siihen tulee vähintään vastata ja vielä oleellisempaa olisi viedä asiaa mahdollisuuksien mukaan eteenpäin. Myös viestintä, joka kohdistuu kunnalta nuorten vaikuttajryhmiin tulee varmistaa tavoittavan nuorten vaikuttajaryhmät.

Osallistuva budjentointi

Nuorisovaltuusto on innoissaan, että osallistava budjentointi palaisi Vihtiin, etenkin kun entiset osallistavan budjetoinnin voittajakohteet ovat useasti liittyneet nuoriin, kuten Vihdin kirkonkylän skeittiparkki, Nummelan Pajuniityn estetemppurata, koulujen pihojen liikuntavälineet ja nuorisopalveluiden liikkuva nuorisotila.

Nuorisovaltuusto katsoo, että etenkin viime vuosien osallistavan budjetoinnin pienen äänestäjäjoukon (esim. vuonna 2022 noin 400 äänestäjää) takia Vihdissä tulisi varata budjetti, jonka käyttöön nuoret saisivat vaikuttaa. Monessa kunnassa on käytössä nuorten osallistava budjentointi ja esimerkiksi hyvä ja inspiroiva malli on Helsingissä (<https://nuorten.hel.fi/osallistu-ja-vaikuta/nuorten-budjetti/>). Tämän kaltaisella mallilla nuorille annetaan konkreettinen vaikuttamismahdollisuus ja positiivinen kosketus vaikuttamiseen.

Vuoden 2022 osallistavan budjetoinnin voittajaksi valikoitui nuorten kokoontumispaikkojen kehittäminen ja silloin hallintojohtaja totesi, että koska kysessä on nuorten kokoontumispaikkojen kehittäminen, niin tarkemmassa suunnittelussa oli tarkoitus hyödyntää nuorten asiantuntemusta. Kyselyistä huolimatta, kunnan puolelta ei nuorisovaltuustoon asian suhteen ei oltu yhteydessä tai tuotu nuorisovaltuustolle tietoon, mitä kautta nuorten asiantuntemusta hyödynnetään. Mikäli minkä tahansa muotoinen osallistavan budjetoinnin malli Vihdissä otetaan käyttöön, tulee huomioida ettei edellämainittua tapahdu.

Valmistelu ja päätöksenteko

Nykyään nuorisovaltuuston kokouksissa käymät asiat ja itse toiminta perustuu asioihin, joita nuorisovaltuutetut nostavat, tekevät ja selvittävät itse. Nuorisovaltuutetut joutuvat itse oppimaan kunnan päätöksenteon kiemurat, etsiä tai selvittää päätökseen tulevat asiat sekä valmistella monimutkaisista asioista toisinaan monimutkaisia vastauksia parhaansa mukaan. Toisin on esimerkiksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnassa, joka perustuu

VIHDIN NUORISOVALTUUSTO 26.2.2025

Lausunto Vihdin osallisuusohjelmasta ja yleisesti osallisuudesta Vihdissä

lähes kokonaan hyvinvointialueelta tulleiden lausuntopyyntöjen sekä esittelyiden läpikäymiseen. Jotta Vihdin nuorisovaltuuston toiminta saadaan tehokkaammaksi ja aikaansaavemmaksi, tulee valtuuston saada aktiivisesti hyödyllisiä katsauksia kunnan ajankohtaisiin asioihin sekä hyvissä ajoin tietoon päätökseen tulevat asiat. Nuorisovaltuusto pitää positiivisena ja tärkeänä että kunta esittelisi valmisteltavia asioita säännöllisesti vaikutustoimielimille, sillä se varmasti lisää vaikutustoimielinten sekä heidän edustamiensa ryhmien osallisuuden tunnetta.

Päätökseen tulevien asioiden esittelyn lisäksi kunnan täytyy valmistella nuorisovaltuutetuille laaja ja lähestyttävä käsikirja siitä, miten kunnan päätöksenteko toimii.

Jotta nuorten osallisuus toteutuu kunnassa ja päättäjät viestivät nuorten tärkeydestä, on kunnassa sitouduttava nuorisovaltuuston edustukseen lautakunnissa, kunnanvaltuustossa ja kunnanhallituksessa eli nuorten edustukseen läpi kunnan päätöksenteon. Edustus kunnanhallituksessa on erittäin hyvä esimerkki, siitä miten päättäjät ajattelevat nuorista ja nuorten ottamisesta mukaan päätöksentekoon sekä nuorten kuuntelemisesta. Osallisuuden toteutumiseksi päättäjät eivät voi arvioida, mikä käsiteltävä asia koskevat nuoria ja on nuorille tärkeä. Osallisuuden toteutuminen lähtee päättäjistä ja kunnan työntekijöistä, he antavat työkalut osallisuuden toteutumiselle.

Nuorisovaltuuston kanta lausuntokierroksella olevasta osallisuusohjelmasta

Nuorisovaltuusto kannattaa ja pitää erityisen tärkeänä, että hyvä ja konkreettinen osallisuusohjelma Vihdissä hyväksytään. Ohjelma josta on pyydetty lausuntoa sisältää tärkeitä ja hyviä nostoja, muttei nuorisovaltuuston mielestä täysin vakuuta, että ohjelma kokonaisuutena lisää merkittävästi vaikuttamismahdollisuuksia ja osallisuuden tunnetta. Ohjelmassa on tärkeitä nostoja, joita kehittämällä osallisuutta voidaan lisätä, mutta jalostamistyölle on varaa Nuorisovaltuusto on pyrkinyt tässä lausunnossa nostamaan esille ohjelman epäkohtia, yleisiä huomioita etenkin nuorten osallisuudesta ja ehdotuksia siitä, miten ohjelmaa pitäisi muokata.

Ohjelma tarvitsee tavoitteiden toteutumiseksi konkretiaa sekä vahvempaa kunnan ja yksiköiden sitoutumista. Ohjelma ei voi olla vain diaesitys, johon on kirjattu ilmiselviä asioita ja jota ei ole edes pakko noudattaa. Jousto on tärkeää, jottei ohjelman hyväksyminen tuntuisi kuin käsirautojen pistämiseltä omiin käsiin, mutta kirjausten joustavuutta ja ympäröityä täytyy kirjauskohtaisesti arvioida. On linjattava, kuinka tärkeä asia osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet ovat Vihdin kunnalle. Ohjelma, josta pyydettiin lausuntoa ei täysin vakuuta kunnan sitoutuneen osallisuuteen ja nuorten, etenkin haavoittuvassa asemassa olevien nuorten vaikuttamismahdollisuuksiin.

VIHDIN NUORISOVALTUUSTO 26.2.2025

Lausunto Vihdin osallisuusohjelmasta ja yleisesti osallisuudesta Vihdissä

Nuorisovaltuusto katsoo, että ohjelmaan tulee lisätä kirjaukset ohjelman seurannasta ja toteutuksen arvioinnista.

Nuorisovaltuusto toivoo jokaiselta kunnan palvelukeskukselta ja yksiköltä selvityksen palvelukeskuksen ja yksikön nykyisestä osallisuustoiminnasta sekä tiedon kehitystarpeista, jotta saamme selkeän käsityksen kunnan osallisuustoiminnan tilasta sekä etenkin nuorten vaikuttamismahdollisuuksista. Nuorisovaltuusto on omalta osaltaan pyrkinyt viime vuosina selvittämään yläkoulujen oppilaskuntien hallitusten toiminnan laatua ja tukenut hallitusten toimintaa. Tehdään yhdessä hyvä, kehittävä ja nykyisiin ongelmiin puuttuva osallisuusohjelma kattavalla valmistelutyöllä.

Toivomme, että tämä lausunto otetaan vakavasti ja, että tähän lausuntoon annetaan vastine, etenkin kun kyseessä on lausunto osallisuusohjelmasta. Osallisuusohjelmaa käsiteltäessä nuorisovaltuuston edustajan tai edustajien olisi tärkeää olla läsnä. Myös muiden vaikuttajatoimielinten mukaanotto on perusteltua.

On ilmeistä, että kunta, joka on kuntalaisia varten, kuuntelee ja osallistaa kuntalaisia. Kun kuntalaiset saavat mahdollisuuden kertoa, mikä kunnan toiminnassa on huonoa tai hyvää sekä kokevat että kunta tosiaan on heitä varten, toteuttaa Vihdin kuntakin tällöin paremmin tarkoitustaan.

Nummelassa 26.2.2025

Vihdin nuorisovaltuusto

nuorisovaltuuston puheenjohtaja Andreas Dimitriou

nuorisovaltuusto.vihti@gmail.com